

QUICKSCAN WET NATUURBESCHERMING

AMERSTRAAT E.O.

TE SPIJKENISSE

Ecologie

Rapportage quickscan Wet natuurbescherming

Amerstraat e.o. te Spijkenisse

Opdrachtgever	Wissing Ruimtelijke Denkers Postbus 37 2990 AA Barendrecht
Rapportnummer	15336.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	20 mei 2020
Vestiging	Zuid-Holland Max Euwelaan 21-29 3062 MA Rotterdam 088 - 5001600 rotterdam@econsultancy.nl
Opsteller	De heer J. Bakker, BSc
Paraaf	
Kwaliteitscontroleur	Mevr. K.J. van der Hulst, Msc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbers een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy aanvaardt op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	6
	4.1 Zorgplicht	6
	4.2 Soortenbescherming	6
	4.3 Gebiedenbescherming	7
	4.4 Houtopstanden	8
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	9
	5.1 Vogels	9
	5.2 Vleermuizen	11
	5.3 Overige zoogdieren	13
	5.4 Reptielen, amfibieën en vissen	14
	5.5 Ongewervelden	15
	5.6 Vaatplanten	15
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	17
	6.1 Jaarrond beschermde en algemene broedvogels	17
	6.2 Vleermuizen	17
	6.3 Steenmarter	18
	6.4 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	18
	6.5 Vissen	18
	6.6 Overige soort(groep)en	18
7	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	19
	7.1 Natura 2000	19
	7.2 Natuurnetwerk Nederland	20
8	HOUTOPSTANDEN	21
9	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	22

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Wissing Ruimtelijke Denkers opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan Wet natuurbescherming aan de Amerstraat e.o. te Spijkenisse.

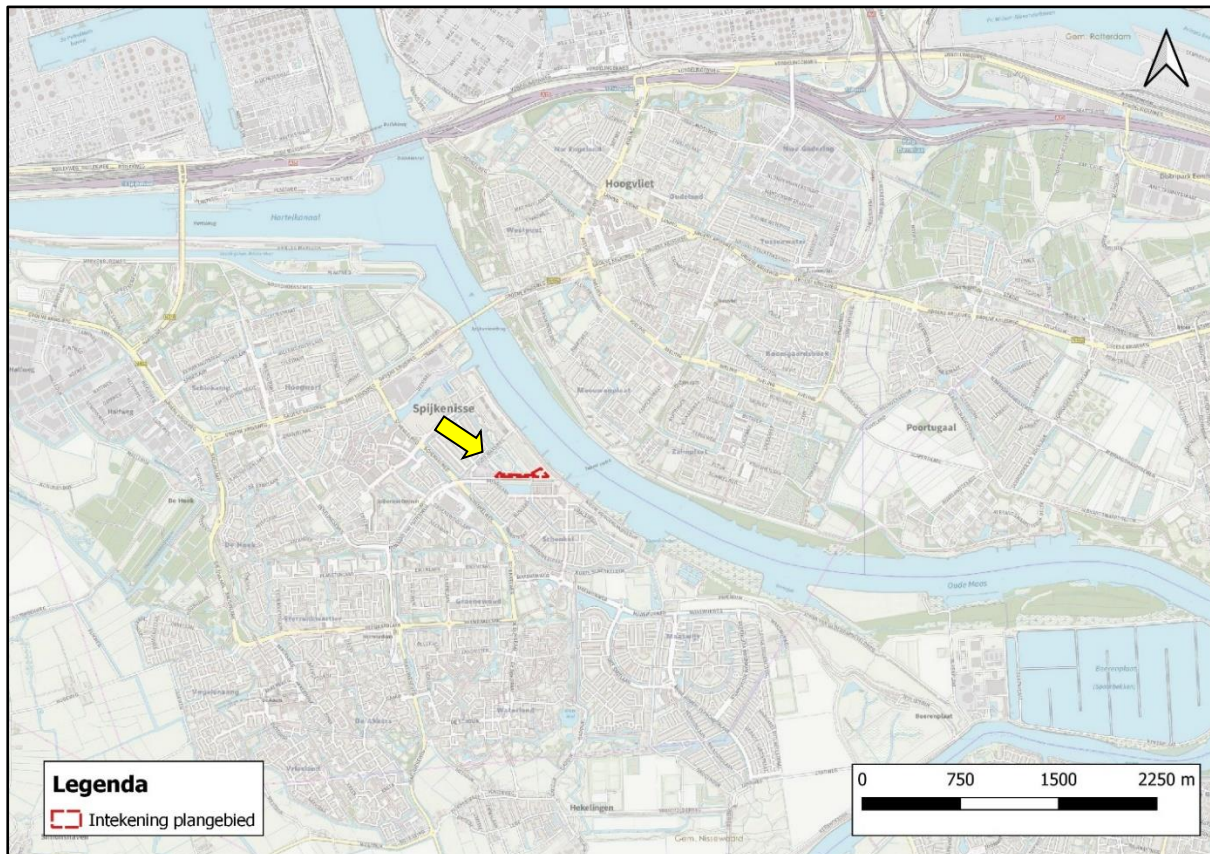
De quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van herinrichtingswerkzaamheden omvattende het kappen van bomen, egaliseren van de onderzoekslocatie, de bouw van een school en het realiseren van een toegangsweg en heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

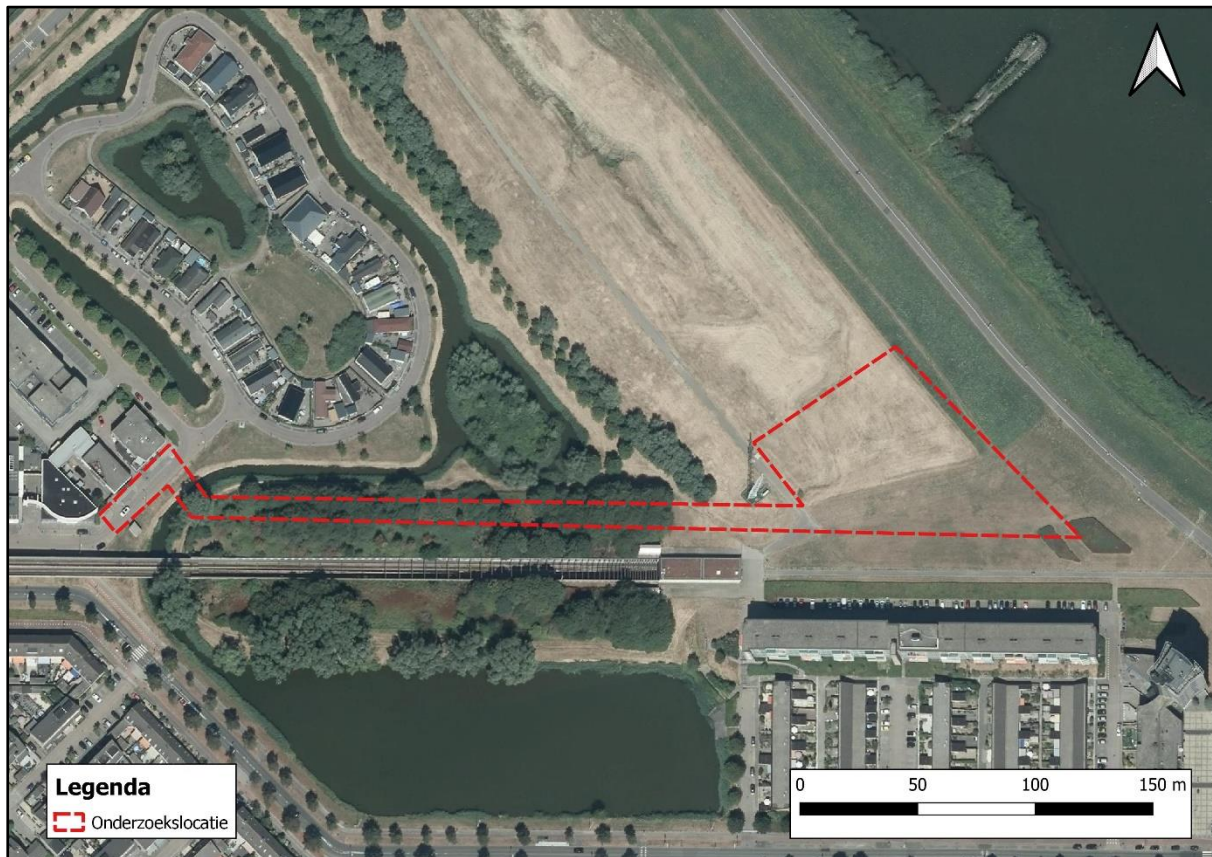
De onderzoekslocatie ($\pm 8.600 \text{ m}^2$) begint ter hoogte van de Theemsweg 8 en loopt door tot de Amerstraat 63, circa 800 meter ten westen van de kern van Spijkenisse (figuur 1). Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 51.848344$, $Y = 4.346680$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De stedelijk gelegen onderzoekslocatie betreft een grasland en tevens een bosschage en een gedeelte van een langere watergang (figuur 2). Het grasland (200 m^2) ligt in de oostelijke helft van de onderzoekslocatie. Parallel aan de Amerstraat en de Oude Maas liggen wandelpaden door het gras heen. Langs de paden zijn borders met narcissen aangelegd. Aan de westelijke kant van het grasveld staat een zendmast. Ten westen van het grasland ligt een bosschage. Door de bosschage loopt een metrobaan die ondergronds de Oude Maas doorkruist waardoor de bosschage op een kunstmatige helling tegen de metrobak is gelegen. Het stuk bosschage waar een toegangspad komt aan de noordelijke kant van de metrobaan behoort tot de onderzoekslocatie. De bosschage is omgeven door hekwerk van twee meter hoog met incidentele openingen. De bosschage wordt omgeven door een park met een watergang welke aan de zuidkant uitmondt in een klein meer. De watergang heeft een steil talud met aan weerskanten hoge natuurlijk begroeide kades. Het deel van de onderzoekslocatie gelegen in de bosschage betreft voornamelijk begroeiing van Spaanse aak, gewone es en sleedoorn en ligt ten noorden van het spoor. Ten zuiden van de metrobak, binnen het hek, betreft de begroeiing met name gewone braam, sleedoorn en diverse bomen en valt buiten de onderzoekslocatie. Het omliggende park bestaat uit vergelijkbare begroeiing. Rondom de onderzoekslocatie loopt een onverhard

wandelpad. Ten oosten op circa 25 meter loopt de rivier de Oude Maas. Ten zuiden van het grasveld staat op circa 25 meter afstand een flatgebouw van vijf verdiepingen hoog. Ten westen van de watergang staan woningen en ligt een industrieterrein. Ten noorden staan flatgebouwen en woningen. Figuren 3 t/m 12 geven een overzicht weer van de onderzoekslocatie en omgeving.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en omgeving

Figuur 3. Zicht op de noordelijke bosschage ten noorden van de metrobak (kijkrichting naar het westen).

Figuur 4. Zicht op met klimop begroeide loofbomen in de noordelijke helft van de bosschage, ter hoogte van de toekomstige toegangsweg (kijkrichting naar het westen).

Figuur 5. Zicht op de noordelijke kant van de metrobak (kijkrichting naar het oosten). Zichtbaar zijn de dichte begroeiing aan de linkerzijde en een overgroeid onderhoudspad direct aangrenzend aan de metrobak.

Figuur 6. Dicht struweel temidden van de noordelijke helft van de bosschage (kijkrichting naar het zuiden).

Figuur 7. Grasveld (kijkrichting naar het noorden).

Figuur 9. Watergang ter hoogte van de Theemsweg waar voornemens de toegangsweg wordt gerealiseerd met beschoeide kades (kijkrichting naar het noorden).

Figuur 10. Zuidelijke helft van de bosschage aan de zuidkant van de metrobak (kijkrichting naar het oosten).

Figuur 11. Onverhard wandelpad grenzend aan de bosschage ten zuiden van het metrospoor (kijkrichting naar het oosten).

Figuur 12. Zicht op het meer ten zuiden van de onderzoekslocatie (kijkrichting naar het zuiden).

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens een nieuw schoolgebouw met kinderdagverblijf en gymzaal op het braakliggende perceel te realiseren. Tevens wordt er om de school te ontsluiten een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd (parallel aan de spoorbaan). De zendmast, gelegen naast de locatie van de nieuwe school, zal worden verplaatst ten behoeve van de ingreep.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 14 april 2021. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Zuid-Holland opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan Wet natuurbescherming is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie bestaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of voortplantingsplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de vogelrichtlijn en habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel VI) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenoemen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Deze categorie betreft broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen 5 jaar binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie vogelsoorten waargenomen waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Deze categorie 1-4 broedvogelsoorten zijn: gierzwaluw, huismus, roek, grote gele kwikstaart, kerkuil, ooievaar, slechtvalk, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer.

De **gierzwaluw** en de **huismus** broeden in bebouwing, in de gevels of onder de daken. Op de onderzoekslocatie staan geen gebouwen waardoor op de onderzoekslocatie broedgevallen van beide soorten uitgesloten kunnen worden. De omliggende bebouwing ligt buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden en is daarnaast door de aanwezigheid van platte daken slechts marginaal geschikt. Nader onderzoek ten aanzien van de gierzwaluw of huismus wordt niet benodigd geacht.

De **slechtvalk** broedt op hoge stenige bebouwing, zoals kantoorgebouwen, torens en fabriekschoorstenen met voorkeur voor geplaatste nestkasten. Op de onderzoekslocatie staat, gelet op de juiste hoogte van een broedlocatie, een zendmast die aan deze eis voldoet. Tijdens het veldbezoek zijn er geen geschikte broedplaatsen op de zendmast gevonden voor de slechtvalk. Er is geen nestkast waargenomen of nesten van andere vogelsoorten die kunnen dienen als broedlocatie voor de slechtvalk. Tijdens het veldbezoek zijn er geen waarnemingen gedaan van een slechtvalk. Nader onderzoek ten aanzien van de slechtvalk wordt niet benodigd geacht.

De **grote gele kwikstaart** nestelt graag bij stromend water in een nis in de muur, bij boomwortels in natuurlijke oevers en onder bruggen. De watergang rondom de onderzoekslocatie is niet dynamisch genoeg voor het voorkomen van de grote gele kwikstaart en daarnaast zijn de kades van de watergang dicht begroeid met rietkragen waardoor broedlocaties en foerageergelegenheid marginaal zijn voor de soort. Tijdens het locatiebezoek zijn er geen waarnemingen gedaan van de grote gele kwikstaart. Gegevens uit het NDFF uitvoerportaal hebben voornamelijk betrekking tot waarnemingen in de winterperiode. De waargenomen individuen betreffen daarmee waarschijnlijk alleen trekvogels en wintergasten. Nader onderzoek ten aanzien van de grote gele kwikstaart wordt niet benodigd geacht.

De **kerkuil** komt voor in kleinschalige cultuurlandschappen met landschapselementen zoals knotbomen, hoogstamboomgaarden en ruigtestroken met uitkijkposten om te foerageren. Daarnaast vestigt de soort zich graag op roestplaatsen zoals schuren en kerktorens. Dergelijke bebouwing ontbreekt op de onderzoekslocatie waardoor mogelijke broedlocaties voor de kerkuil ontbreken. De stedelijke ligging zorgt daarnaast voor een hoge mate van verstoring. De waarnemingen uit het NDFF uitvoerpor-

taal hebben voornamelijk betrekking op een bosgebied op twee kilometer afstand. Nader onderzoek ten aanzien van de kerkuil wordt niet benodigd geacht.

De **roek** is een koloniebroeder die in vrijstaande, hoge groepen bomen nesten bouwt. Bij aanwezigheid van een roekenkolonie zijn goed zichtbare grote nesten te zien dicht naast elkaar. Tijdens het veldbezoek zijn dergelijke nesten niet aangetroffen en daarnaast zijn er geen individuen waargenomen. Nader onderzoek naar de roek wordt niet benodigd geacht.

De **buizerd**, **sperwer**, **havik**, **ransuil** en **boomvalk** zijn soorten die broeden in bossen of half open landshappen waar zij gebruik maken van zelfgemaakte nesten of nesten hergebruiken van andere vogelsoorten in hoge boomtoppen. Ten tijde van het veldbezoek zijn geen individuen van deze roofvogels waargenomen. Er zijn destijds wel drie eksternesten waargenomen. Twee van de drie nesten hingen in omgebogen bomen op anderhalve meter hoogte boven de grond ter hoogte van de nieuwe toegangsweg (figuur 13). Deze nesten hangen echter te laag en de constructie bied te weinig ondersteuning om als veilige broedlocatie te functioneren. Het derde nest zat in een boomtop aan de zuidelijke zijde van de metrobak (figuur 14). Dit nest functioneert in potentie als broedlocatie voor een ekster of roofvogelsoort, echter zal door de ligging aan de andere zijde van de hoger gelegen helling, de negatieve effecten van de werkzaamheden op het nest minimaal zijn. Er is daarnaast een hoge continue verstoring doordat het naastgelegen wandelpad als hondenuitlaatroute gebruikt wordt. Nader onderzoek naar de buizerd, sperwer, havik, ransuil en boomvalk wordt niet benodigd geacht.

Figuur 13. Eksternest te midden van de noordelijke bosschage te hoogte van de voorgenomen toegangsweg met rode cirkel aangegeven (kijkrichting naar het westen).

Figuur 14. Zwarte kraai of eksternest in de bosschage ten zuiden gelegen van de metrobak met rode cirkel aangegeven (kijkrichting naar het westen).

De **ooievaar** broedt op hoge, stenige bebouwing, torens en fabrieksschoorstenen. Ooievaren foerageren met name op weilanden in het buitengebied. Tijdens het veldbezoek is de zendmast op nesten geïnspecteerd. Er zijn geen aanwijzingen gevonden van nesten of nestbouw waardoor de ooievaar uit te sluiten is van de onderzoekslocatie. Nader onderzoek naar de ooievaar wordt niet nodig geacht.

5.1.2 Broedvogels categorie 5 (nesten soms jaarrond beschermd)

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. De bomen op de onderzoekslocatie zijn onderzocht op holtes en bastscheuren. Tijdens het veldbezoek zijn er geen zichtbare holtes of bastscheuren waargenomen in de onbegroeide bomen. Door dichte begroeiing van hедера op een aantal van de te onderzoeken bomen, waren niet alle stammen volledig zichtbaar. In vergelijking met de onbegroeide bomen zullen er naar alle waarschijnlijkheid ook geen holtes aanwezig zijn op de begroeide bomen. De bomen hebben namelijk nagenoeg dezelfde smalle stamdiameter en komen overeen in soortensamenstelling. In totaal zijn er drie grote

nesten waargenomen, twee aan de noordelijke kant (circa 1,5 meter hoogte) en één aan de zuidelijke kant van het spoor in een boomkruim op circa 8 meter hoogte (figuur 13 en 14).

5.1.3 Overige broedvogels

De struiken en de bomen op de onderzoekslocatie kunnen nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals **merel**, **roodborst**, **houtduif** en **winterkoning**. Tijdens het veldbezoek is er een bezet houtduifnest aangetroffen buiten de onderzoekslocatie aan de zuidelijke kant van het spoor. Ook zijn er broedmogelijkheden aanwezig voor stadsduiven of kauwen onder het metroviaduct. De voorgenoemen ingreep zal geen invloed hebben op de nesten die aangetoond zijn buiten de onderzoekslocatie. Eventuele nesten van alle voorgenoemde soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

5.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: **gewone dwergvleermuis**, **ruige dwergvleermuis**, **gewone grootoorvleermuis**, **laatvlieger**, **meervleermuis**, **rosse vleermuis**, **watervleermuis**. In het NDFF Uitvoerportaal staan waarnemingen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger in de afgelopen vijf jaar in de omgeving van de onderzoekslocatie.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

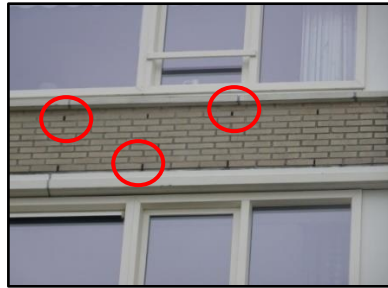
Op de onderzoekslocatie is geen bebouwing aanwezig. De onderzoekslocatie loopt ten noorden van de metrobaan door een bosschage begroeid met diverse bomen. De bomen zonder hедера konden volledige geïnspecteerd worden. Tijdens het veldbezoek zijn er geen holtes of bastscheuren aangetroffen op de onderzochte bomen. Een deel van de bomen konden niet volledig geïnspecteerd worden op holtes of bastscheuren vanwege dichte begroeiing van hедера. De begroeide bomen zijn dezelfde soorten (o.a. gewone es, Spaanse aak) als de onbegroeide bomen en hebben daarnaast nagenoeg dezelfde diameter. Op basis van de afwezigheid van holtes/boomscheuren, de diameter en soortensamenstelling bij de onbegroeide bomen is het aannemelijk dat de begroeide bomen geen holtes of boomscheuren bevatten. Hierdoor worden verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen aanwezig op de onderzoekslocatie redelijkerwijs uitgesloten.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Buiten de onderzoekslocatie is bebouwing aanwezig in de vorm van een aangrenzend industrieterrein aan de zuidkant, flatgebouw ten oosten van het grasveld, een viaduct met metrobaan en een dienstgebouw. Het dienstgebouw is ongeschikt voor vleermuizen doordat er geen openingen aanwezig zijn waar vleermuizen door naar binnen kunnen (figuur 20). De omliggende bebouwing heeft diverse vleermuisgeschikte kenmerken, zoals open stootvoegen en raamdorpels, die indicatief zijn voor vleermuisverblijfplaatsen in de bebouwing (figuur 15 t/m 19). Gelet op de afstand tussen de voorgenoemen ingreep (minimaal 50 meter) en de aard van de ingreep wordt geen effect op deze verblijfplaatsen verwacht, indien rekening wordt gehouden met de verlichting. Tijdens de werkzaamheden dient hiermee rekening gehouden te worden. Door gebruik te maken van verlichtingsarmaturen die naar beneden schijnen en daarmee zo min mogelijk strooilicht veroorzaken, worden de negatieve effecten van de werkzaamheden op de mogelijke verblijfplaatsen geminimaliseerd.

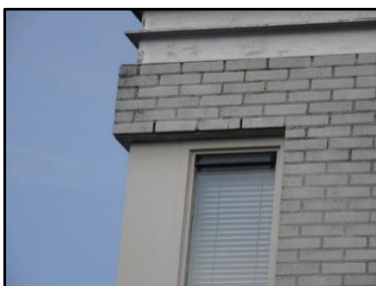
Figuur 15. Flatgebouw gelegen ten zuiden van de onderzoekslocatie (kijkrichting naar het zuiden).

Figuur 16. Detailfoto van open stootvoegen in het flatgebouw gelegen ten zuiden van de onderzoekslocatie met rode cirkels aangegeven (kijkrichting naar het zuiden).

Figuur 17. Gebouw buiten de onderzoekslocatie aan de Theemsweg 8 (kijkrichting naar het westen).

Figuur 18. Detailfoto van open stootvoegen in het gebouw aan de Theemsweg 8 (kijkrichting naar het westen).

Figuur 19. Zicht op onderzijde van het metroviaduct. Zichtbaar zijn openingen boven de draagmuur en tussen de betonplaten.

Figuur 20. Metrodienstgebouw (kijkrichting naar het westen).

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen. Langs de bomen en watergangen kunnen voorgenoemde vleermuissoorten mogelijk foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen. In de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Het grasland langs de maas kan daarnaast ook als foerageergebied functioneren maar is in mindere mate geschikt door de afwezigheid van dekking. Zowel ten noorden als ten zuiden van het metrospoor zijn er groenvoorzieningen en watergangen aanwezig die (kunnen) dienen als foerageermogelijkheden.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De contouren van de bosschage aan weerszijde van het metrospoor, het metrogebouw en watergangen kunnen dienen als oriëntatiepunten. Tijdens de werkzaamheden kunnen bepaalde elementen hun functionaliteit tijdelijk of permanent verliezen. Indien een deel van de bosrand verdwijnt, blijft de metabak als alternatief aanwezig en wordt een eventuele vliegroute niet verstoord. Tijdens de werkzaamheden dient er net zoals eerder genoemd rekening gehouden te worden met de verlichting. Door gebruik te maken van verlichtingsarmaturen die naar beneden schijnen en daarmee zo min mogelijk strooilicht veroorzaken, worden de negatieve effecten van de werkzaamheden op de mogelijke verblijfplaatsen geminimaliseerd (hoofdstuk 6).

5.3 Overige zoogdieren

Uit verspreidingsgegevens van NDFF zijn binnen drie kilometer van de onderzoekslocatie in de afgelopen vijf jaar de **bever**, **steenmarter** en **tweekleurige bosspitsmuis** als beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen.

Bever

De **bever** komt voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De onderzoekslocatie staat niet in verbinding met een rivier, kanaal of meer. Daarnaast is er geen bos aanwezig op de oevers, enkel incidentele bomen tussen riet. Ook is het grasveld volledig open, waardoor geen dekking vanaf de oever beschikbaar is voor de bever. Nader onderzoek naar de bever wordt niet benodigd geacht.

Steenmarter

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de **steenmarter**. Het leefgebied van een steenmarter omvat vaste rust- en verblijfplaatsen, mogelijkheid om te jagen, structuren die dekking bieden en verbindende elementen. Al deze kenmerken zijn aanwezig op de onderzoekslocatie. De afwisseling tussen omgevallen bomen, struiken, grondbedekking in de vorm van hederas, takkenhopen en dicht struweel, zorgen voor voldoende dekking en beschutting die de steenmarter behoeft (figuur 21). Daarnaast zijn een tweetal hollen aangetroffen die in potentie groot genoeg zijn om onderkomen aan een steenmarter te bieden met een diameter van ongeveer 15 centimeter (figuur 22). Rondom de hollen en door het groen heen zijn meerdere wissels waargenomen (figuur 23). Op figuur 24 is een opengebroken eierschaal te zien wat indicatief is voor de aanwezigheid van een roofdier. Nader onderzoek is benodigd om de functie van de bosschage voor de steenmarter vast te stellen (hoofdstuk 6).

Figuur 21. Dicht struweel met takkenrilt ten noorden van de metabak. De rilt loopt over vrijwel de gehele lengte van de metabak (kijkrichting naar het oosten).

Figuur 22. Hol gelegen in de noordelijke deel van de bosschage (kijkrichting naar het zuiden).

Figuur 23. Wissel richting één van de twee aangetroffen hollen in de noordelijke deel van de bosschage (kijkrichting naar het zuiden).

Figuur 24. Opengedoken eierschaal in het zuidelijke deel van de bosschage (kijkrichting naar het noorden).

Tweekleurige bosspitsmuis

De **tweekleurige bosspitsmuis** komt in verschillende soorten graslanden en bossen voor. Voorkeur voor hoog grasland, varenbossen, heggen, akkers en heide. Het is een solitaire soort met een insectivoor dieet. Uit het NDFF-uitvoerportaal komen enkele waarnemingen naar voren van de tweekleurige bosspitsmuis in de omgeving. Deze waarnemingen kunnen echter ook betrekking hebben op de gewone bosspitsmuis gezien de waarnemer niet met zekerheid heeft kunnen aantonen dat het de tweekleurige bosspitsmuis was. Tijdens het veldbezoek zijn er geen sporen van deze soort gevonden en het gewenste habitat komt niet overeen met de onderzoekslocatie. Het grasveld op de onderzoekslocatie is te kort en staat daarnaast onder verstoring van loslopende honden waardoor het ongeschikt habitat is voor de tweekleurige bosspitsmuis. Nader onderzoek naar de tweekleurige bosspitsmuis wordt niet nodig geacht.

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie de volgende grondgebonden zoogdieren uit de categorie 'andere soorten' waargenomen: **bosmuis, bunzing, dwergmuis, egel, haas, konijn, ree, veldmuis, wezel en woelrat**. De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een groot deel van genoemde soorten grondgebonden zoogdieren. Tijdens het veldbezoek zijn meerdere waarnemingen gedaan van hazen. Net zoals de haas zijn bovengenoemde soorten echter provinciaal vrijgesteld waardoor zij bescherming genieten onder de zorgplicht. Bij de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat holen worden vergraven. Mits de zorgplicht in acht wordt genomen zijn geen aanvullende onderzoeken ten aanzien van deze soorten benodigd (hoofdstuk 6).

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig door de stedelijke ligging en het ontbreken van specifieke habitateisen. Volgens gegevens van de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geen beschermde reptielen waargenomen. Vanwege ongeschikt habitat wordt op voorhand uitgesloten dat de onderzoekslocatie een beschermde functie voor reptielen vervult.

Amfibieën

Volgens gegevens van de NDFF zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen vijf jaar de volgende soorten waargenomen: kleine watersalamander, gewone pad, meerkikker en bruine kikker. De kleine watersalamander, gewone pad, meerkikker en bruinekikker zijn met name gebonden aan water voor hun levenscyclus. Rondom de bosschage ligt een watergang en ten noorden van de bosschage een ondiepe watergang. De watergang heeft beschoeide en sterk met riet begroeide kades met minimale watervegetatie. De watergang wordt daardoor niet als voorplantingslocatie aangewezen. De werkzaamheden aan de brede watergang ten behoeve van de aanleg van de toegangsweg, kunnen betreffende amfibiesoorten zonder nader onderzoek uitgevoerd worden. Desalniettemin dient er ten alle tijden rekening gehouden te worden met de zorgplicht (hoofdstuk 6).

Vissen

Volgens gegevens van de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geen beschermde vissoorten waargenomen. Het is op voorhand uitgesloten dat de onderzoekslocatie een beschermde functie voor vissen vervult. Wanneer werkzaamheden in de watergang wordt uitgevoerd dient de zorgplicht ten aanzien van algemene vissoorten in acht genomen te worden (hoofdstuk 6).

5.5 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebied zijn te vinden. De afgelopen vijf jaar zijn er in een straal van drie kilometer rondom de onderzoekslocatie geen waarnemingen gedaan van libellen. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

Vlinders

Beschermde vlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Tijdens het veldbezoek zijn er geen vlinders waargenomen en uit het NDFF-uitvoerportaal zijn er de afgelopen vijf jaar in een straal van drie kilometer geen waarnemingen gedaan van beschermde vlindersoorten. Een deel van de bosschage is begroeid met struweel van sleedoorn. De sleedoorns op de onderzoekslocatie stonden in het midden van de bosschage met dichtbegroeide bomen eromheen. Sleedoornpages prefereren sleedoorns aan randen van bossen of struwelen waar direct zonlicht op kan vallen. Daarnaast beperkt de verspreiding van de sleedoornpage zich in Nederland tot voornamelijk het oosten van het land. Door deze factoren samen wordt de kans op voorkomen van de sleedoornpage klein geacht.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Het vliegend hert stelt specifieke eisen aan hun omgeving aangezien zij afhankelijk zijn van oud rottend eikenhout voor de ei-afzet. Op de onderzoekslocatie ontbreken oude en rottende eikenbomen waardoor het vliegend hert van de onderzoekslocatie kan worden uitgesloten. De Europese rivierkreeft komt slechts op één plek in Nederland voor in de buurt van Arnhem. Aanwezigheid van de Europese rivierkreeft in één van de watergangen op locatie is uit te sluiten. Alhoewel de platte schijfhoren in watergangen voorkomt, voldoet de onderzoekslocatie niet in zijn behoeften. De platte schijfhoren komt voor in heldere en schone wateren met rijke begroeiing. De watergang komt niet overeen met de eisen van deze soort.

5.6 Vaatplanten

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat er binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen vijf jaar de volgende streng beschermde vaatplanten zijn waargenomen: akkerogentroost en glad biggenkruid.

De onderzoekslocatie bestaat uit een bosschage en een grasveld. De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Vanwege de specifieke eisen die bovengenoemde soorten stellen aan de groeiomstandigheden, in combinatie met de aard van de onderzoekslocatie, zijn beschermde vaatplanten op de onderzoekslocatie niet direct te verwachten. Akkerogentroost komt voor op kalkrijke gronden en glad biggenkruid op voedselarme zandige bodems. Gelet op de stikstofminnende vegetatie (grote brandnetel, kleeftkruid, sleedoorn) tijdens het veldbezoek, voldoet de onderzoekslocatie niet aan de specifieke standplaatsen die alle twee de soorten behoeven. Tijdens het veldbezoek zijn tevens geen beschermde planten waargenomen.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Jaarrond beschermde en algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen worden verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. Hieronder vallen ook de ekster- en houtduifnesten omdat in de directe omgeving voldoende alternatieve broedlocaties aanwezig zijn. De nesten mogen alleen worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot september worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

Indien het groen toch binnen het broedseizoen gekapt dient te worden, zal voorafgaand hieraan door een ter zake kundig ecooloog geïnspecteerd moeten worden of er broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. De ecooloog zal naar aanleiding van de inspectie kunnen adviseren of het mogelijk is om het groen te kappen zonder daarbij broedvogels te verstoren.

6.2 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn. Tijdens het veldbezoek zijn geen holtes of nissen in de te inspecteren bomen op en rondom de onderzoekslocatie waargenomen. De begroeide bomen hebben redelijkerwijs ook geen holtes, gelet op de diameter en boomsoorten.

Bebouwing rondom de onderzoekslocatie is geschikt als vaste rust- en verblijfplaatsen voor gebouw-bewonende soorten. De onderzoekslocatie kan door in de omgeving levende soorten gebruikt worden als foerageergebied of vliegroute. Het ongeschikt raken hiervan zal, gelet op het omliggende groen in de omgeving, niet leiden tot significant negatieve effecten voor de vleermuizen. Tijdens de werkzaamheden dient er desalniettemin rekening gehouden te worden hiermee. Door gebruik te maken van verlichtingsarmaturen die naar beneden schijnen en daarmee zo min mogelijk strooilicht veroorzaken, worden de negatieve effecten van de werkzaamheden op de mogelijke verblijfplaatsen, foeraageergebied- en of vliegroutes voorkomen.

6.3 Steenmarter

De steenmarter is nationaal beschermd binnen de Wet natuurbescherming en opgenomen in onderdeel A, behorende bij artikel 3.10. Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor de steenmarter, wordt aanvullend onderzoek geadviseerd om de daadwerkelijke functie van het gebied voor deze soort vast te stellen. Deze functies betreffen verblijfplaatsen en foerageergebied. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de 'Hanleiding Kleine Marters in relatie tot soortbescherming' (Bouwens, 2017). Dit houdt in dat in de periode van maart tot en met augustus gedurende zes weken onderzoek gedaan wordt. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project ten aanzien van kleine marterachtigen. Indien blijkt dat de onderzoekslocatie in gebruik is door desbetreffende soort dienen mitigerende maatregelen genomen te worden en dient mogelijk een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Zuid-Holland.

6.4 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graaf- en dempingswerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

6.5 Vissen

Bij werkzaamheden aan de watergangen kunnen zonder maatregelen vissen worden gedood, hetgeen een overtreding van de Wet natuurbescherming inhoudt. De te verwachten soorten vallen echter onder het provinciale soortenbeleid, zodat voor de werkzaamheden niet vooraf een ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Voor de te verwachten vissoorten geldt echter wel de zorgplicht. Dit houdt in dat het doden van individuen redelijkerwijs vermeden dient te worden. Dit kan door het afvangen van vissen voorafgaande aan de dempingswerkzaamheden en het verplaatsen van de vis in de te handhaven watergangen in de directe omgeving. Aanbevolen wordt om ten tijde van de uitvoering de werkwijze vast te leggen in een ecologisch werkprotocol dat bij de uitvoerende partij onder de aandacht dient te worden gebracht.

6.6 Overige soort(groep)en

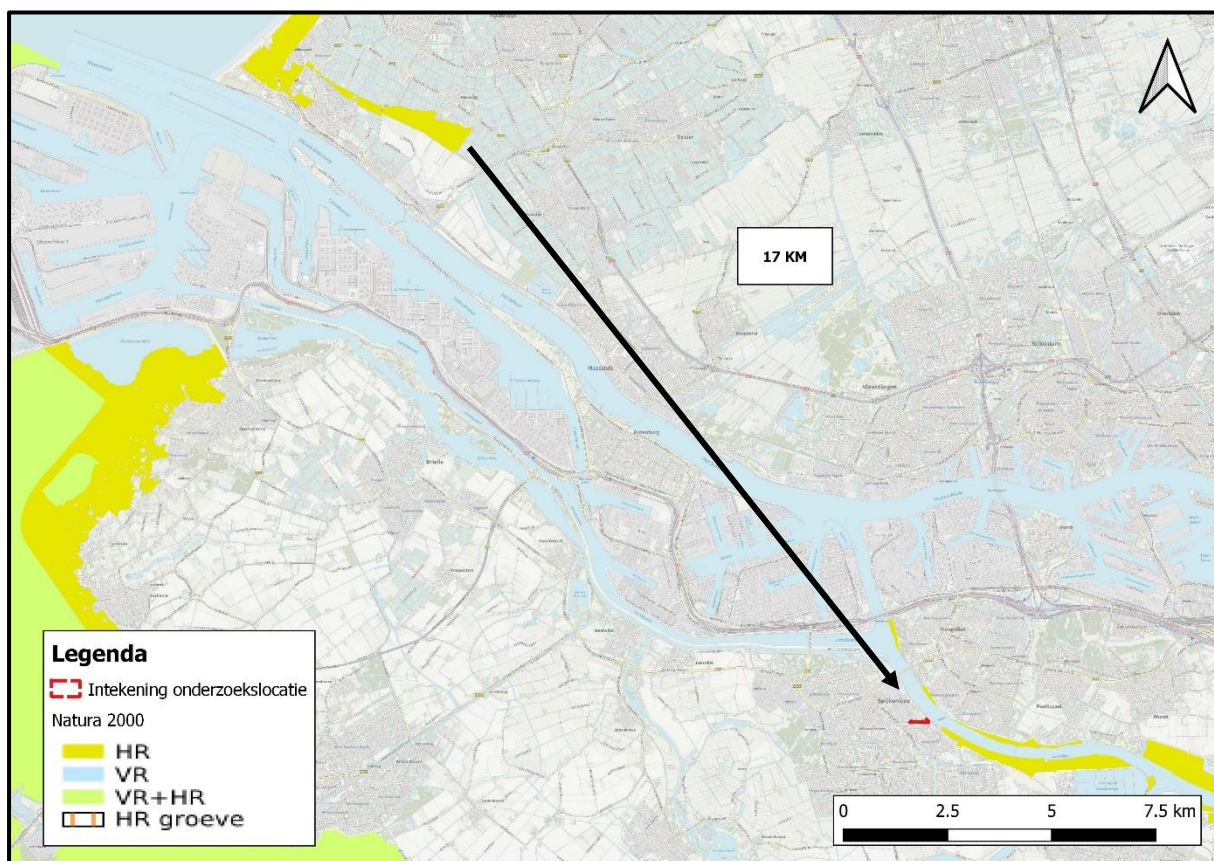
Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen, op vanuit de Wet natuurbescherming aangewezen beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebied, Solveld & Kapittelduinen, bevindt zich op circa 17 kilometer afstand ten noord-westen van de onderzoekslocatie (zie figuur 25). Het natura-2000 gebied Oude Maas is niet stikstofgevoelig en ligt op 25 meter afstand.

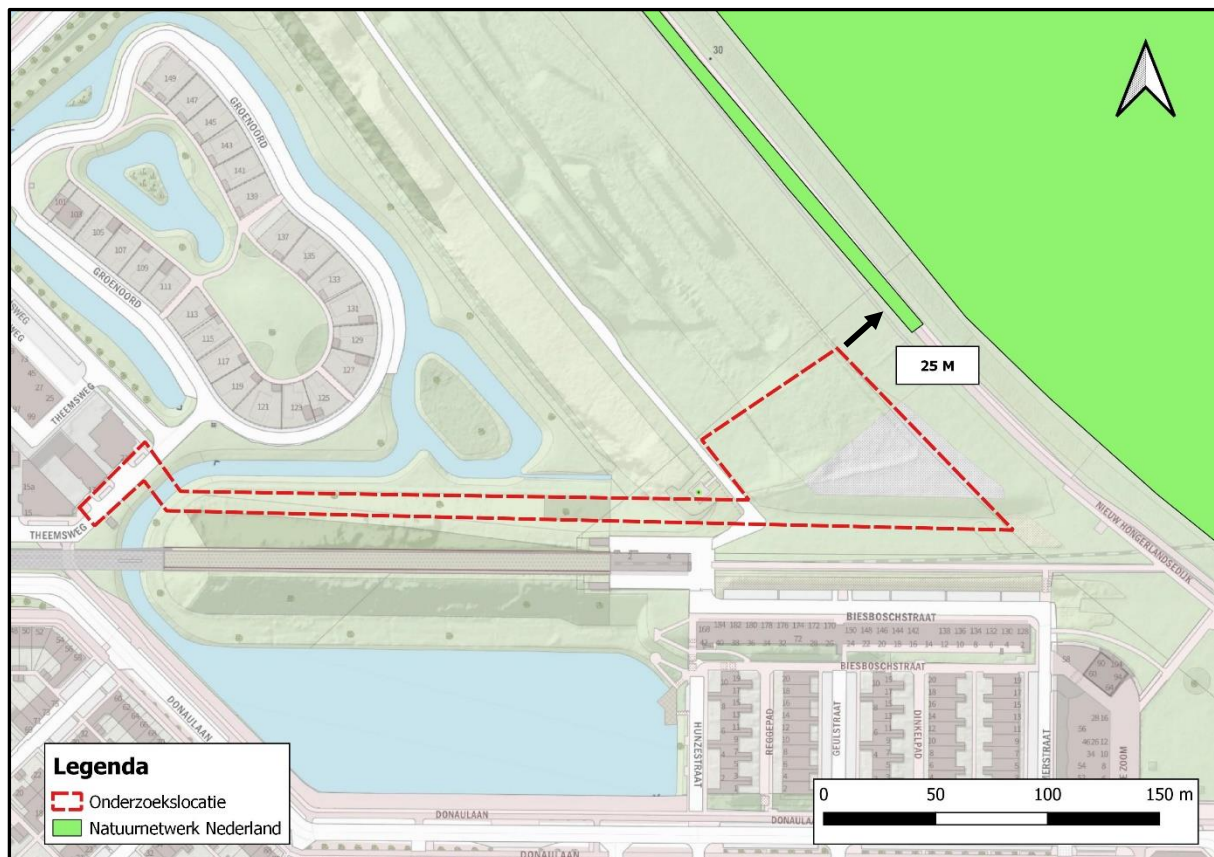

Figuur 25. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect, zoals toename van geluid, trilling, licht of depositie van stikstof. Externe effecten als gevolg van de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie zijn, gezien de afstand (± 17 km) tot de meest nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in combinatie met de aard van de plannen (graaf- en bouwwerkzaamheden) niet te verwachten. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming wordt niet noodzakelijk geacht.

7.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich circa 25 meter ten oosten van de onderzoekslocatie. In figuur 26 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Figuur 26. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

Gelet op artikel 6.24 van de omgevingsverordening van de provincie Zuid-Holland uit 2019 worden beperkingen opgelegd vanuit het kader van het Natuurnetwerk Nederland wanneer deze gelegen zijn in het Natuurnetwerk Nederland, of deel uitmaken van de strategische reservering van natuur. Beide vereisten zijn niet van toepassing op de onderhavige onderzoekslocatie. Vervolgonderzoek in het kader van het Natuurnetwerk Nederland wordt niet noodzakelijk geacht.

8 HOUTOPSTANDEN

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij gedeputeerde staten. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij de voorgenomen kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.2 en artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van de voorgenomen houtkap.

De bomen op de onderzoekslocatie vallen niet onder de definitie houtopstanden als bedoeld in paragraaf 4.1 van de Wet natuurbescherming. De houtopstand op de onderzoekslocatie is gelegen binnen de bij besluit van gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom. Voor deze houtopstand geldt daarom geen meldingsplicht en herplantplicht. Geadviseerd wordt om navraag te doen bij de gemeente of voor de te vellen houtopstanden een meldingsplicht geldt.

9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Wissing Ruimtelijke Denkers een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd aan de Amerstraat e.o. te Spijkenisse.

De quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van een herontwikkelingsproject aangaande het realiseren van een nieuwe school met toegangsweg. Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens om binnen op de onderzoekslocatie, diverse herinrichtingswerkzaamheden uit te voeren. De werkzaamheden omvatten het kappen van bomen, egaliseren van de onderzoekslocatie, de bouw van een school en het realiseren van een toegangsweg.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	nee	nee	nee	nee	
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	nee	-
	foerageergebied	nee	nee	nee	nee	aandacht voor verlichting omliggende vegetatie, metrobaan en watergang
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	aandacht voor verlichting omliggende vegetatie, metrobaan en watergang
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	ja	mogelijk	nader onderzoek uitvoeren functioneel leefgebied steenmarter
Amfibieën		ja	nee	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene amfibiesoorten
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		ja	nee	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene vissoorten in de watergang
Libellen en vlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		Gebied aanwezig	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000		17 km	nee	nee	nee	-
Natuurnetwerk Nederland		25 m	nee	nee	nee	-
Houtopstanden		n.v.t.				bij de gemeente informeren of meldingsplicht benodigd is voor kap bomen.

Conclusie en aanbevelingen

Aanvullend ecologisch onderzoek wordt nodig geacht om de functies verblijfplaats en foerageergebied voor de **steenmarter** op de onderzoekslocatie te onderzoeken.

Met betrekking tot **algemene broedvogelsoorten** wordt geadviseerd de werkzaamheden en het verwijderen van het groen uit te voeren buiten het broedseizoen. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot september worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Indien binnen het broedseizoen gewerkt moet worden, dan moet voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogel inspectie gedaan worden.

Ten aanzien van vleermuizen wordt er geadviseerd om verlichtingsarmaturen te gebruiken die naar beneden schijnen en daarmee zo min mogelijk strooilicht veroorzaken of andere vleermuisvriendelijke verlichting (amberkleurig) toe te passen.

Voor beschermde soorten behorend tot de overige soort(groep)en zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient bij de werkzaamheden te allen tijde rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht voor algemeen voorkomende zoogdieren, amfibieën en vissen.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J. Thissen, K. Canters, & J. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren - Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Limpens H., Regelink J. (2017). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied Zuid-Holland, 3 kilometer rondom de onderzoekslocatie, periode 2016-2021.

Provinciale staten van Zuid-Holland 2019. Verordening (PZH-2019-677696264) houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingsverordening Zuid Holland).

www.natura2000.nl/gebieden

www.sovon.nl (soortgegevens vogels)

www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
a)	dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b)	indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c)	voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttrenten of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpinelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpinelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihal, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilvereiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmstij, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilvereiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekeltzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijtjaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhert, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	vlinders	aardbeivlinder, bosparelmoevlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoevlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoevlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, kommavvlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegel dikkopje, veenbesblauwtje, veenbosparelmoevlinder, veenhooibeestje, veldparelmoevlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, bekierde ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenororchis, dregs, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszanger, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseeneer, stijve wolfsmelk, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruip-tijm, lange zonnedaauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboompje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: - Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; - Houtopstanden op erven of in tuinen; - Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; - Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; - Kweekgoed; - Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; - het dunnen van een houtopstand; - uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: - ten minste eens per tien jaar worden geoogst; - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	- Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. - Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.

